

PRVOTISKY LITOMĚŘICKÉ KAPITULY

FILIP KRINKE

Abstrakt: S nedávným objevem nového prvotisku bylo přistoupeno k revizi sbírky inkunábulí kapitulní knihovny v Litoměřicích. Díky nastínění geneze fondu kapitulních tisků bylo možno částečně popsat prvotisky kapitulní knihovny v souvislostech jejího vývoje. Inkunábule byly rozděleny na základě vnějších znaků, přesnější přítomnosti nebo naopak absence bílého nátěru na hřbetu svazků do dvou skupin podle doby přibytí do knihovny, a následně byla sbírka popsána jako celek. Článek uzavírá zřejmě nejpodstatnější část – zjednodušený soupis inkunábulí s odkazy na jedny z nejlepších katalogů současnosti Incunabula Short Title Catalogue (ISTC), Gesamtkatalog der Wiegendrucke (GW) a Bayerische Staatsbibliothek (BSB).

Klíčová slova: Církev, inkunábule, kapitula, knihovna, prvotisky.

Tímto výstupem se chci pokusit aktualizovat a rozšířit znalosti o prvotiscích litoměřické kapituly v kontextu její knihovny. Tématu jsem se již z části věnoval ve své bakalářské práci, ale pro malou míru zpracování tohoto knižního fondu v té době jsou již její závěry dosti antikvovány.

V létě tohoto roku jsem při třídění knih narazil na dosud nezaznamenaný prvotisk.¹ Vzhledem k tomuto objevu a faktu, že jsem prvotisky kapitulní knihovny, jejichž počet v té době činil 41 (respektive 42 po nález), zpracovával ještě jako student, rozhodl jsem se pro jejich revizi, na jejímž konci jsem dospěl k číslu 57.² Tyto prvotisky jsou obsaženy v 38 svazcích. Toto číslo nemusí být číslem konečným, vzhledem k tomu, že stále narážím na jednotlivé svazky této knihovny doslova po celé litoměřické diecézi (pár jich dokonce bylo nalezeno i v diecézi královéhradecké), ale reálně nepředpokládám, že se jejich počet výrazně změní.

K tomuto téměř 40% navýšení nedošlo nálezem dalších svazků, ale možností přesnějšiho určení akefalických tisků, které do té doby oscilovaly mezi kategoriemi prvotisků a paleotypů, za pomoci v posledních šesti letech stále se rozrůstající digitalizace knihoven po celém světě.

Litoměřická kapitula je jednou z nejstarších církevních institucí v Čechách, logicky tedy měla dost času na budování svého knižního fondu. Je vlastníkem jedné z největších historických církevních knihoven severních Čech. Jedná se přibližně o 20 000 bibliografických jednotek, přičemž jen zhruba polovina je zpracována.

Vzhledem k absenci archivního materiálu zabývajícího se nákupy i jinými způsoby získávání děl, bylo pro demonstraci geneze jejího knižního fondu nutno využít poznámek v knihách, které mohou být alespoň částečně datovány. Přitom byla pozornost věnována těm z původních vlastníků, kteří buď měli bližší vztah ke kapitule, nebo jejichž knižní soubory tvoří nezanedbatelnou část dnešního fondu kapitulní knihovny.

V současné době pracuji s hypotézou, že se knihy členů kapituly dostaly do kapitulní knihovny relativně záhy po jejich smrti. Takto je možné alespoň částečně zmapovat její vývoj. Vzhledem k rozsahu a k potřebám zasazení prvotisků do kontextu bych se následujícími několika odstavci zaměřil na, po mém soudu, dvě stěžejní události, které měly na vývoj knihovny zásadní dopad.³

Nejspíše někdy po smrti děkana litoměřické kapituly a generálního vikáře litoměřického biskupství Friedricha Ignáce Reintsche (zemř. 1744) došlo k unifikaci kapitulní knihovny.

1 Incx3/1 viz níže.

2 Respektive 53, u čtyř níže uvedených – FIIa5, Inc36, Inc37, Incx5 – se může jednat o paleotypy.

3 Pro bližší informace o dějinách knihovny viz KRINKE, F. Vývoj knihovny litoměřické kapituly od 16. století po současnost. In: *Poohří 5. Církev a společnost*. Litoměřice: Historie a současnost Poohří, 2015, s. 39–60.

Svazkům, které v této době vlastnila kapitulní knihovna, byly hřbety natřeny bílou barvou. Do hlavičky, či do prvních polí hřbetu, byly po kratší straně do několika řádků černou barvou (převážně kapitalou) nadepsány názvy děl. U svazků obsahujících více děl bylo vybráno buď dílo první, či svým rozsahem převažující. Do střední části hřbetu se stejným způsobem uvedl autor díla. Pokud se jednalo o velmi tenký svazek, mohly být název i jméno autora napsány po celé délce hřbetu. Na závěr se do volného místa nad, či (méně často) pod jméno autora doplnila černým inkoustem signatura. U některých velice útlých svazků se signatura (složená z prostého jedno- až čtyřmístného čísla) vepisovala na přední předeštlí.

Situovat tyto změny můžeme díky další donaci tentokrát generálního vikáře Bernarda Fischera. Předpokládáme-li, že se svazky dostaly do kapitulní knihovny po jeho smrti (zemř. 1753), tak nám toto zjištění zpřesňuje dobu unifikace na mezidobí let 1744 (úmrtí Friedricha Ignáce Reintsche) až 1753 (skon Bernarda Fischera). Neboť již žádná z Fischerových knih nemá přetřený hřbet, ani není opatřena hřbetní signaturou.

Díky zpracování zhruba poloviny knižního fondu litoměřické kapituly se nám dnes naskýtá prakticky první možnost relativně přesného odhadu jeho tehdejší velikosti. Nejvyšším v poslední době nalezeným číslem je hřbetní signatura „2768“. Kapitulní knihovna ve 40. letech 18. století tedy disponovala minimálně necelými 3 000 svazky. Při porovnání velikosti svazků a stáří jednotlivých tisků s jejich signaturami jsem bohužel nezjistil žádnou souvislost. Číselná řada nepostupuje ani podle velikosti, stáří děl, možné době přírůstku do knihovny, ani podle provenience.

Druhá pro nás v této chvíli stěžejní událost nastala po vydání článku s názvem *Osudy našich knih*.⁴ Významným je v něm podle mého názoru odstavec, popisující jaké knihy mají být odeslány do kapitulní knihovny⁵ a jakým způsobem mají být před odesláním označeny. Vzhledem k absenci jakýchkoliv soupisů jsem obou informací použil při hledání knižních celků v kapitulní knihovně, které by odpovídaly tomuto zadání. Zaměřil jsem se tedy na knihy opatřené razítky jednotlivých farností litoměřické diecéze, u nichž větší počet či úplně všechny spadají do kategorie starších roku 1850.

Vzhledem ke specifickým kvalitám farních knihoven lze akceptovat hypotézu, že všechny níže uvedené knižní celky v podstatě splňující výše uvedené požadavky mohou být považovány za přijaté do kapitulní knihovny někdy v průběhu roku 1935 či později. Z takto nastavených předpokladů mi vyšly celky farností Horní Jiřetín, Jiříkov, Klášterec nad Ohří, Markvartice, Svěbořice, děkanství Libochovice, Teplice-Šanov, Rumburk, arciděkanství Bílina, Horní Police a Šluknov a vikariátu Turnov.

Díky těmto informacím můžeme svazky rozdělit do dvou hlavních skupin, a to na ty, které jsou s kapitulní knihovnou spjaty minimálně něco přes 260 let, a na ty, které do knihovny přišly později. Z těch se dále vyděluje skupina, která přišla do kapitulní knihovny až někdy ve druhé polovině 30. let 20. století. Do první kategorie spadá 14 z uvedených 38 svazků,⁶ 24 logicky do druhé.

U první skupiny neobsahuje devět svazků jiné vlastnické poznámky nežli nedatovaná razítka a rukou psané poznámky odkazující na jediného vlastníka – kapitolu. U pěti zbývajících je již situace zajímavější.

4 *Osudy našich knih. Ordinariátní list Litoměřické biskupské diecese*. 1935, č. 75, s. 347.

5 Jednalo se o staré již nepoužívané knihy starší roku 1850 a jiné nepoužívané tisky.

6 Sign. H11b563, H11b768, Inc15, Inc13, Inc24I, Inc24II, Inc38, Inc50, Inc56, Inc64, Inc87I, Inc87II, Incx18, Incx22.

Majitele dvou z těchto knih, tedy jakéhosi Georgia Maxmiliána Sstedronka⁷ a Wenceslava Stephana Reinera⁸ bohužel neznáme. Dva svazky *Biblia latina...*⁹ ale již obsahují osobu nám známou, a to kapitulního děkana Cölestina z Kronfeldu¹⁰ a zřejmě někdy po jeho smrti se tyto dva svazky dostaly do kapitulní knihovny. Poslední kniha,¹¹ která obsahuje dva prvotisky, měla v průběhu let dokonce dva majitele z řad kapituly. Prvním byl Elias Gabriel Opitz (1640–1705), který byl zřejmě 20 let čestným kanovníkem v Litoměřicích a děkanem v Horní Libchavě a který tuto knihu věnoval druhému, tentokrát královskému kanovníku Jacobu Johannu Jeskému.

Ze zbylých 24 svazků do podskupiny knih obdržených z církevních institucí diecéze patří zřejmě jen šest, a to z farností Jiříkov¹² a Klášterec nad Ohří,¹³ děkanství Teplice-Šenov¹⁴ a arciděkanství Bílina¹⁵ a Horní Police.¹⁶ Ostatní knihy neobsahují nic, čím bych jejich příchod do kapitulní knihovny mohl více upřesnit.

Jedinou, zato však neobyčejně zajímavou je kniha se signaturou Incx14. Tento svazek je pozoruhodný hned z několika hledisek. Mezi jeho vlastníky byli jak Jan Sixtus z Lerchenfeldu,¹⁷ tak již výše zmíněný Cölestin z Kronfeldu. Jedná se o tisk Antona Kobergera. A pro knihovnu je zřejmě nejpodstatnější fakt, že tato kniha i přes výše zmíněnou teorii nemá bílý hřbet. Vysvětlení pro tuto skutečnost jsou tři: první, celkem jednoduché je, že knize chybí pokryv hřbetu (dříve možná bílý), byl z něho serván, druhé – kniha byla v knihovně litoměřických děkanů až do druhé poloviny 18. století a unikla tak přetření hřbetu – a třetí – původní hypotéza, pro kterou je ale podle mého názoru dost jiných důkazů, je chybná. Bohužel v současné době nejsem s to rozhodnout, která ze tří uvedených možností je ta pravá.

K popisu knižní sbírky není dále téměř co říci, snad jen, že je až překvapivě homogenní. Všechny tisky jsou v latinském jazyce. Kromě svazku Inc36 obsahujícího Aristotela a svazku Inc64 obsahujícího Vergilia se jedná o texty s náboženskou tematikou, jak by se dalo u církevní knihovny očekávat. Převažujícími místy tisku jsou Štrasburk s 15, Basilej s 10, Lipsko s osmi a Benátky se šesti tisky, což dohromady představuje více než polovinu všech prvotisků v knihovně. Tiskaři, kteří se častěji vyskytují, jsou: Georg Husner se šesti tisky v šesti svazcích,¹⁸ Johann Prüss s pěti tisky v pěti svazcích¹⁹ a Michael Furter se čtyřmi tisky v jednom svazku.²⁰ Osmnáct tisků je akefalických, přičemž se u drtivé většiny jedná jen o ztrátu několika listů na začátku nebo na konci. Výjimkou je svazek HIIB846, kde se u tisku s názvem *Sermo-nes „Dormi secure“ de tempore et de sanctis* jedná spíše o zlomek.

Na závěr přidávám soupis prvotisků. Při vytváření jednotlivých záznamů jsem vycházel z Incunabula Short Title Catalogue (ISTC). Každý záznam jsem navíc opatřil odkazy na Incunabula Short Title Catalogue (ISTC), Gesamtkatalog der Wiegendrucke (GW)

7 Sign. Inc64.

8 Sign. Inc24II.

9 Sign. Inc87I a Inc87II.

10 Děkanem kolegiátní kapituly v letech 1629–1637.

11 Sign. Inc15.

12 Sign. Inc74.

13 Sign. Inc47.

14 Sign. Incx4.

15 Sign. Inc 13/1 a Incx5.

16 Sign. Incx24.

17 Probošt 1617-1629.

18 Sign. HIIB563, Inc15, Inc73, Incx18, Incx24 a Incx28.

19 Sign. Inc15, Inc37, Incx13/1, Incx13/2 a Incx28.

20 Sign. Inc6.

a Bayerische Staatsbibliothek (BSB), samozřejmě za předpokladu, že knihovny informace o těchto knihách měly. Záznamy jsou řazeny abecedně dle signatur.

FIIa5. Claudianus, Claudius. *Opera*. Ed: Ugoletus, Thaddaeus. Venezia: Pensis, Christophorus de, 23. květen 1500. GW 7062, ISTC ic00704000.

HIIB563. Vinac, Ugo di. *Sermones dominicales super evangelia et epistolas*. [Strasbourg: tiskař díla 1483 *Jordanus de Quedlinburg* (Husner, Georg), ne po 1482]. BSB-Ink H-416, GW n0215, ISTC ih00509000.

HIIB768. Vinac, Ugo di. *Sermones dominicales super evangelia et epistolas*. [Basel: Wenssler, Michael, ne po 1484]. BSB-Ink H-418, GW 13576, ISTC ih00511000.

HIIB846. Verdena, Johannes de. *Sermones „Dormi secure“ de tempore et de sanctis*. Basel: [tiskař díla Meffret, ‚Sermones‘ (Ruppel, Berthold)], 28. červen 1489. BSB-Ink I-553, GW M14900, ISTC ij00461000.

HIIB846. Lasko, Osvald. *Sermones dominicales Biga salutis intitulasi*. Hagenau: Gran, Heinrich, pro Rynman, Johann, 22. leden 1498. BSB-Ink O-99, GW M23202, ISTC io00117400.

Inc6. Bernardus Carthusiensis. *Dialogus Virginis Mariae misericordiam elucidans*. Leipzig: Lotter, Melchior, 1497. BSB-Ink B-338, GW 3903, ISTC ib00361000.

Inc6. *Legenda S. Annae*. Leipzig: Lotter, Melchior, 1497. BSB-Ink L-83, GW 2003, ISTC ia00745000.

Inc6. Řehoř I. *Pastorale, sive Regula pastoralis*. Basel: [Furter, Michael], 15. únor 1496. BSB-Ink G-328, GW 11447, ISTC ig00441000.

Inc6. Řehoř I. *Commentum super Cantica canticorum*. Basel: [Furter, Michael], 13. březen 1496. BSB-Ink G-307, GW 11415, ISTC ig00395000.

Inc6. Řehoř I. *Dialogorum libri quattuor*. Basel: Furter, Michael, 1496. BSB-Ink G-300, GW 11403, ISTC ig00407000.

Inc6. Řehoř I. *Homiliae Super Ezechielem*. [Basel: Furter, Michael], 1496. BSB-Ink G-313, GW 11427, ISTC ig00425000.

Inc6. Viridi Monte, Valentinus de. *Opusculum de arte moriendi*. Leipzig: Brandis, Moritz, 1489. GW M49094, ISTC iv00012000.

Inc13. Sancto-Geminiano, Joannes de. *Liber de exemplis ac similitudinibus rerum*. Ed: Brant, Sebastian. [Basel]: Froben, Johann a Petri, Johann, 25. leden 1499. BSB-Ink I-518, GW M14687, ISTC ij00430000.

Inc15. Bernardus Parmensis. *Casus longi super quinque libros decretalium*. Strasbourg: [tiskař díla 1483 *Jordanus de Quedlinburg* (Husner, Georg)], 7. září 1488. BSB-Ink B-346, GW 4100, ISTC ib00460000.

Inc15. Regnier, Helias. *Casus longi super sextum librum Decretalium; Casus longi Clementinarum*. [Strasbourg: Prüss, Johann], 1488. BSB-Ink R-88, GW M37587, ISTC ir00117000.

Inc24/I. Antoninus Florentinus. *Summa theologica (Partes I–IV) (s Molitoris tabula, i.e., pt. V)*. Strasbourg: Grüninger, Johannes, 1496. BSB-Ink A-601, GW 2192, ISTC ia00878000.²¹

Inc24/I. Antoninus Florentinus. *Summa theologica (Partes I–IV) (s Molitoris tabula, i.e., pt. V)*. Strasbourg: Grüninger, Johannes, 1496. BSB-Ink A-601, GW 2192, ISTC ia00878000.²²

Inc24/II. Antoninus Florentinus. *Summa theologica (Partes I–IV) (s Molitoris tabula, i.e., pt. V)*. Strasbourg: Grüninger, Johannes, 1496. BSB-Ink A-601, GW 2192, ISTC ia00878000.²³

²¹ Pars prima.

²² Repertorium.

²³ Pars secunda.

- Inc36. Aristotelés. *Metaphysica*. Ed: Peylick, Johannes. Leipzig: Landsberg, Martin, 14. března 1499. GW 2418, ISTD ia01006000.
- Inc36. Sanson, Franciscus. *Quaestiones super Physicam Aristotelis*. Venezia: Rosso, Giovanni, pro Calcedonius, Alexander, 8. února 1496. BSB-Ink S-56, GW M40229, ISTD is00163000.
- Inc36. Vernia, Nicoletto. *Quaestio de philosophiae naturalis subiecto*. [Leipzig: Landsberg, Martin, po 1495]. BSB-Ink V-143, GW M50180, ISTD iv00234700.
- Inc37. Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius. *Historia ecclesiastica tripartita*. [Strasbourg: Prüss, Johann, po 1500?]. BSB-Ink C-172, GW 6167, ISTD ic00240000.
- Inc37. Eusebios z Caesareje. *De evangelica praeparatione*. Tr: Georgius Trapezuntius. Ed: Bologni, Girolamo. Venezia: [Zani, Bartholomaeus de], 10. listopad 1500. BSB-Ink E-119, GW 9445, ISTD ie00123000.
- Inc38. Řehoř IX. *Decretales cum glossa*. Editováno s glosami od Chiari, Girolamo. Nürnberg: Koberger, Anton, 10. červen 1496. BSB-Ink G-359, GW 11491, ISTD ig00473000.
- Inc47. Pius II. *Epistolae familiares. De Duobus amantibus Euryalo et Lucretia. Descriptio urbis Viennensis*. Ed: Wyle, Niclas von. Nürnberg: Koberger, Anton, 17. červenec 1486. BSB-Ink P-522, GW M33695, ISTD ip00719000.
- Inc50. Albertus de Padua. *Expositio evangeliorum dominicalium et festivalium*. Add: Dinkelsbuel, Nicolaus de: *Concordantia in passionem dominicam*. Ulm: Zainer, Johann, „okolo“ 15. červen 1480. BSB-Ink A-133, GW 785, ISTD ia00340000.
- Inc55. Sandeo, Felino Maria. *Super quarto libro Decretalium, seu super titulis „De exceptionibus“, „De praescriptionibus“, „De re iudicata“, „De appellationibus“; Quando conatus puniatur. Robertus Strocius: Tabula*. Pavia: Carcano, Antonius de, pro Nebiis, Johannes Franciscus de, 30. září 1496 BSB-Ink S-90, GW M40093, ISTD is00144700.
- Inc55. Sandeo, Felino Maria. *Super titulo „De rescriptis“ et nonnullis aliis; Sermo de indulgentia plenaria; Quando litterae apostolicae noceant patronis ecclesiarum; Additiones ad opus principatum a Nicolao de Tudeschis in Decretum; Tabula*. Pavia: Rovellis, Bernardinus de a Rovellis, Ambrosius de, 4. září 1495. BSB-Ink S-100, GW M40169, ISTD is00157000.
- Inc56. Andreae, Johannes. *Quaestiones mercuriales super regulis iuris*. Pavia: [Girardengo, Niccolò], pro Pezanis, Ioannes Franciscus de, 17. květen 1483. BSB-Ink I-324, GW 1738, ISTD ia00638000.
- Inc56. Azo de Ramenghis. *Summa super Codice et Institutis*. Speyer: Drach, Peter, 1482. BSB-Ink A-972, GW 3144, ISTD ia01435000.
- Inc61. Herolt, Johannes. *Postilla super epistolas et evangelia*. Augsburg: Schönsperger, Johann, „xxxiiij Kal. Octobris“ 1495. BSB-Ink H-171, GW 12011, ISTD ig00699000.
- Inc64. Vergilius. *Opera [Bucolica a Georgica, s komentáři (comm. Servius, Landinus and Mancinellus); Aeneis, s komentáři (comm. Servius, Donatus and Landinus)]*. Add: Vegio, Maffeo: *Liber XIII Aeneidos*. Další texty. Venezia: Bevilacqua, Simon, 20. února 1497. BSB-Ink V-134, GW M49960, ISTD iv00192000.
- Inc73. Petrus Comestor. *Historia scholastica*. Strasbourg: [tiskař díla 1483 *Jordanus de Quedlinburg* (=Husner, Georg?)], po datu 24. února 1485. BSB-Ink P-305, GW M32176, ISTD ip00463000.
- Inc74. Herolt, Johannes. *Sermones Discipuli de tempore et de sanctis cum promptuario exemplorum et miraculis Beatae Mariae Virginis*. Strasbourg: [Flach, Martin (tiskař z města Strasbourg)], 1492. BSB-Ink H-208, GW 12374, ISTD ih00117000.
- Inc83. *Cordiale quattuor novissimorum*. (s *Exempla*). Leipzig: Stöckel, Wolfgang, 1497. BSB-Ink G-118, GW 7513, ISTD ic00900000.

- Inc83. Henricus de Langenstein. *Secreta sacerdotum*. Corr & Ed: Lochmaier, Michael. Leipzig: Kachelofen, Konrad, 1497. BSB-Ink H-73, GW 12250, ISTC ih00033400.
- Inc83. Isidor ze Sevilly. *De summo bono*. Leipzig: Colonia, Arnoldus, [okolo 1492–1496]. BSB-Ink I-638, GW M15292, ISTC ii00196000.
- Inc87/I. *Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering)*. Add: Nicolaus de Lyra: *Contra perfidiam Judaeorum*. Venezia: Renner, Franz, 1482–1483. BSB-Ink B-447, GW 4287, ISTC ib00612000.²⁴
- Inc87/II. *Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering)*. Add: Nicolaus de Lyra: *Contra perfidiam Judaeorum*. Venezia: Renner, Franz, 1482–1483. BSB-Ink B-447, GW 4287, ISTC ib00612000.²⁵
- Incx2. *Biblia latina (cum glossa ordinaria Walafri di Strabonis aliorumque et interlineari Anselmi Laudunensis et cum postillis ac moralitatibus Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering)*. Ed: Brant, Sebastian. Add: Nicolaus de Lyra: *Contra perfidiam Judaeorum*. Basel: Froben, Johann a Petri, Johann, 1. prosinec 1498. BSB-Ink B-480, GW 4284, ISTC ib00609000.²⁶
- Incx3/1. *Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering)*. Add: Nicolaus de Lyra: *Contra perfidiam Judaeorum*. [Lyon]: Johannes Siber, [po 7. květen 1485, okolo 1488]. BSB-Ink B-454, GW 4290, ISTC ib00615000.²⁷
- Incx3/2. *Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering)*. Add: Nicolaus de Lyra: *Contra perfidiam Judaeorum*. [Lyon]: Johannes Siber, [po 7. květen 1485, okolo 1488]. BSB-Ink B-454, GW 4290, ISTC ib00615000.²⁸
- Incx11. Bernard z Clairvaux. *Sermones de tempore et de sanctis et de diversis*. Basel: Kesler, Nicolaus, 1495. BSB-Ink B-323, GW 3944, ISTC ib00439000.
- Incx13/1. Fidati, Simone. *Expositio super totum corpus Evangeliorum*. [Strasbourg: Prüss, Johann, okolo 1484–1487] zaznamenán také jako [Speyer: Drach, Peter?]. BSB-Ink S-401, GW M42190, ISTC is00522000.
- Incx13/2. Fidati, Simone. *Expositio super totum corpus Evangeliorum*. [Strasbourg: Prüss, Johann, okolo 1484–1487] zaznamenán také jako [Speyer: Drach, Peter?]. BSB-Ink S-401, GW M42190, ISTC is00522000.
- Incx14. Grütsch, Conrad. *Quadragesimale*. [Nürnberg]: Koberger, Anton, [14]81. BSB-Ink G-398, GW 11546, ISTC ig00497000.
- Incx18. Jacobus de Voragine. *Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia*. Strasbourg: [tiskař díla 1483 *Jordanus de Quedlinburg* (Husner, Georg)], 1483. BSB-Ink I-85, GW M11270, ISTC ij00107000.
- Incx19. Herolt, Johannes. *Postilla super epistolas et evangelia*. Ulm: Zainer, Johann, [1478]. BSB-Ink H-139, GW 11940, ISTC ig00650000.

²⁴ *Psalmi – Machabaei*.

²⁵ *Matthaeus – Apocalypsis – Replicae contra Burgensem per Doering*.

²⁶ *Prima pars*.

²⁷ *Isaias – Machabaei II*.

²⁸ *Matthaeus – Apocalypsis*.

- Incx21. Biel, Gabriel. *Sermones* (Ed: Steinbach, Wendelin) Tübingen: Otmar, Johann, pro Meynberger, Friedrich, 1499–1500. BSB-Ink B-515, GW 4340, ISTC ib00662000.²⁹
- Incx21. Biel, Gabriel. *Sermones* (Ed: Steinbach, Wendelin) Tübingen: Otmar, Johann, pro Meynberger, Friedrich, 1499–1500. BSB-Ink B-515, GW 4340, ISTC ib00662000.³⁰
- Incx22. Pelbartus de Themeswar. *Stellarium coronae beatae Mariae virginis*. [Basel: Wolff, Jakob, 1497–1500] zaznamenán také jako [Amerbach, Johannes]. BSB-Ink P-136, GW M30564, ISTC ip00257000.
- Incx24. *Speculum exemplorum*. Strasbourg: [tiskař díla 1483 *Jordanus de Quedlinburg* (Husner, Georg)], 4. březen 1487. BSB-Ink S-505, GW M4295210, ISTC is00653000.
- Incx28. *Gesta Romanorum*. [Strasbourg: tiskař díla 1483 *Jordanus de Quedlinburg* (Husner, Georg)], 25. leden 1493. BSB-Ink G-211, GW 10898, ISTC ig00293000.
- Incx28. Rolevinck, Wernerus: *Fasciculus temporum*. [Strasbourg: Prüss, Johann, mezi daty 6. duben 1490 a 1494]. BSB-Ink R-250, GW M38727, ISTC ir00275000.
- Incx36. Tomáš Akvinský: *Commentaria in omnes epistolas Sancti Pauli*. Venezia: Locatelli, Boneto, pro Scotus, Octavianus, 22. prosinec 1498. GW M46154, ISTC it00235000.
- Incx4. [Missale]. [S.l.: s.n., nejdříve 1478].³¹
- Incx5. [Breviarum]. [S.l.: s.n., okolo 1500].³²

INCUNABULA IN THE LIBRARY OF THE CHAPTER OF LITOMĚŘICE

Summary: With the recent discovery of new firstprint came the decision of revision the collection of incunabula of Library of the Chapter of Litoměřice. Thanks to the known genesis and evolution of this library, it was possible to show at least to a certain degree those incunabula in the context of the library. The firstprints were based on the presence or in opposite the lack of presence of coat of white paint on the shelfback divided into two subclasses and described more closely after that was shown the collection of incunabula as whole. The text is brought to the closure by probably the most important part – the list of spoken incunabula with reference to some of the greatest catalogues in the present: the Incunabula Short Title Catalogue (ISTC), the Gesamtkatalog der Wiegendrucke (GW) and the catalogue of the Bayerische Staatsbibliothek (BSB).

Key words: Chapter, church, firstprints, incunabula, library.

Mgr. Filip Krinke (*1988)

V současnosti je posluchačem doktorského studia českých dějin na Katedře historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého. Zároveň pracuje jako knihovník v kapitulní knihovně v Litoměřicích, kde se zabývá katalogizací, nyní především starých tisků. Tomuto tématu se věnoval již jako student, když ve své bakalářské práci sepsal tisky této knihovny vydané do roku 1550, na což navázal v diplomové práci tisky do roku 1600.

29 Část 2. – *Sermones de festivitibus virginis Mariae*.

30 Část 4. – *Sermones de tempore*.

31 Z analýzy filigránů se mi podařilo určit rok 1478 jako nejstarší možný rok výroby tisku.

32 Tento breviář je podle mého názoru a analýzy vnějších znaků možné zasadit do období kolem roku 1500. Bližší informace jsem ale vzhledem k jeho stavu zachování nebyl s to uvést.